

Asia: VM120:00/2017

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kela kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista. Kela toteaa asetusluonnoksesta seuraavaa.

Asetusluonnoksen sanamuodon mukaan palvelukeskusta koskeva asetusta perustuu maakuntalain (HE 15/2017) 123 §:än. Kuitenkin Hallituksen esityksen 15/2017 mukaan 123 §:ssä säädetään maakuntien palvelukeskusta koskevasta tiedonsaantioikeudesta. Hallituksen esitykseen 15/2017 sisältyvän maakuntalain 119 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin palvelukeskusten tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista. Kela pyytää täsmentämään, mihin maakuntalain säännökseen asetuksen antovaltuus perustuu.

Kelan näkemyksen mukaan asetusluonnos on osin päällekkäinen maakuntalain palvelukeskuksia koskevien säännösten kanssa. Selkeyden vuoksi asetuksessa tulisi olla selvästi erotettavissa, mistä asioista säädetään maakuntalaissa ja mistä asetuksessa. Kelan näkemyksen mukaan maakuntalain säännöksiä ei ole tarpeen toistaa asetuksen tekstissä.

Kela toteaa asetusluonnoksesta yleisesti, että sen sanamuoto on hyvin ylätasolla. Asetusluonnoksen perusteella on vaikea saada selkeää kuvaa siitä, mitä Vimaan tehtävänkuvaa käytännössä kuuluu. Asetusluonnoksessa kuvatut tehtävät kattavat periaatteessa kaiken mahdollisen, jolloin lähes kaikki ICT- ja kehittämistoiminta voisi kuulua palvelukeskuksen piiriin. Tämä koskee sekä asetusluonnoksen 3 §:ssä määriteltyjä yhteisiä tieto- ja viestintäteknisiä palveluja että 4 §:ssä määriteltyjä yhteisiä integraatiopalveluja. Ylipäättään integraatiopalveluiden rooli on epäselvä sekä asetusluonnoksessa

että sen perusteluissa. Epäselvyys johtunee osin siitä, että myös palvelut, joihin on tarkoitus integroitua, ovat osin epäselviä tai epätarkkoja.

Kela kehottaakin rajaamaan ja täsmentämään palvelukeskukselle säädettäviä tehtäviä. Kela kiinnittää huomiota siihen, että sekä SoteDigin että Vimanan toiminta on käynnistynyt hiljattain ja tehtäväkenttä on vasta muotoutumassa, ollen tällä hetkellä vielä hajanainen ja täsmentymätön. Kela ehdottaa, että asetuksen antamista lykätään siihen saakka, kunnes tilanne järjestelmiin liittyvien kansallisten ratkaisujen osalta selkiytyy ja palvelukeskusten tehtävistä on mahdollista säätää asetuksessa täsmällisemmin. Lisäksi palvelukeskusten tuottamien palveluiden käyttövelvollisuuden tosiasiallinen kohderyhmä täsmentyy vielä valinnanvapauslakiehdotuksen käsittelyssä.

Kela kiinnittää huomiota myös siihen, että palvelukeskukselle listattujen tehtävien määrä on merkittävä. Muistiossa eikä myöskään pykäläkohtaisissa perusteluissa ole esitetty sitä, mitkä ovat näistä aiheutuvat säästöt ja toisaalta olemassa olevien ratkaisujen alasajoon liittyvät kustannukset. Perusteluissa olevat vaikutusten arvioinnit liittyvät lähinnä muualta kuin Suomesta oleviin kustannus- ja vaikutusarvioihin. Perusteluissa ei ole arvioitu myöskään sitä, millaista varautumista keskitettyjen tieto- ja viestintätekniisten palveluiden sekä integraatiopalveluiden tarjoaminen tarkoittaa Vimanan kannalta. Vimana on erittäin kiinnostava kohde kyber- ja muille hyökkäyksille käyttöpakon alaisten kaikkia maakuntia koskevien palveluidensa takia. Perusteluissa ei ole myöskään arvioitu sitä, mitä seurauksia em. keskitettyjen palveluiden häiriöistä voi olla maakuntien toiminnalle, miten häiriöihin ja palveluiden 24/7 valmiuteen on tarkoitus varautua ja mitä kustannuksia tämä aiheuttaa.

Kela kiinnittää huomiota asetusluonnoksen 3 §:n kohtaan 3) yhteiset järjestäjien työkalut ja johtamisen järjestelmäpalvelut. Nämä Vimanan järjestämiksi ja ylläpitämiksi asetusluonnoksessa määritellyt palvelut vaikuttaisivat olevan päällekkäisiä sekä SoteDigin, THL:n että osin muidenkin STM:n kokonaisarkkitehtuurin mukaisten palveluiden kanssa. Tältä osin asetusluonnosta tulisi tarkentaa ja määrittellä Vimanan palveluiden suhde muihin vastaaviin tai liittyviin palveluihin.

Asetusluonnoksen 6 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi palvelujen tuottamisen vaatimuksista ja yhteentoimivuudesta. Kela pyytää tarkentamaan, mikä taho arvioisi 1 momentissa listattujen vaatimusten täyttymistä palvelukeskuksen järjestämien ja ylläpitämien palveluiden osalta. Kela pyytää täsmentämään myös sitä, mitä vaatimuksissa mainitulla esteettömyydellä tarkoitetaan ottaen huomioon, että Vimanan tuottamat palvelut ovat pääasiassa teknisiä, maakuntien henkilöstön käyttöön tarkoitettuja palveluita. Lisäksi Kela kiinnittää huomiota siihen, että 4 momentissa määritelty palvelutasovaatimus on asiakaskohtainen. Jos kuitenkin suuri osa palvelukeskuksen tehtävänä olevista palveluista on 24/7 palveluita, tulisiko palvelutasovaatimuksesta ja varautumisesta säätää asetuksella tai jollain muulla tavalla valtakunnallisesti?

Asetusluonnoksen 7 § osalta Kela kiinnittää huomiota siihen, että siinä säädetyt siirtymäajat ovat epärealistisia. Käyttöönottoon liittyviä toimintoja ja kustannuksia maakunnissa ei ole arvioitu. Palveluiden käyttöönotto edellyttää merkittäviä toimenpiteitä ja/tai hankintoja ja osin olemassa olevien palveluiden alasajoa maakunnissa. Nämä tulisi arvioida ja lisätä perusteluihin.

Lausuntopyynnön liitteenä olleen muistioloituksen osalta Kela nostaa esiin taloudellisten vaikutusten arvioinnin. Kelan näkemyksen mukaan palvelukeskuksen rahoitukseen ja kustannuksiin sekä asiakasmaksujen perintään liittyvä arviointi on muistioloituksessa esitetty puutteellisesti. Muistioloituksessa todetaan, että alustava laskelma asiakasmaksuista valmistuu 2018 syksyllä. Kela pyytää, että tämä liitettäisiin lausuttavana olevaan ehdotukseen. Lisäksi maakuntien kehittämisen ja käyttöönoton rahoitus on suunnittelematta. Kela kiinnittää huomiota siihen, että VTV on aikaisemmissa arvioinneissaan valtakunnallisista ICT-palveluista kiinnittänyt huomiota tähän suunnittelemattomuuteen ja siksi siihen tulisi nyt erityisesti panostaa. Kela pyytää myös täsmentämään muistioloituksen sivulla 7 todettua arviota, jonka mukaan ”palvelukeskuksen käyttövelvoite ei vähennä markkinoilta ostettavien palveluiden määrää”. Arvioinnin perusteita tulisi perusteluissa tarkentaa, jos käyttövelvoitteella nimenomaan rajataan maakuntien markkinoilta ja muilta toimijoilta hankittavia palveluita.

Marjukka Turunen

Paula Vartiainen

muutosjohtaja

juristi

Turunen Marjukka
Kansaneläkelaitos